

Nr 430.

Av herr **Nilsson** i Hörby, *angående viss ändring i § 72 regeringsformen.*

I lag den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank, 31 §, stadgas följande:

»Har Konungen på framställning av fullmäktige i riksbanken eller, där Konungen eljest prövat nödigt, förordnat ombud att med fullmäktige i något särskilt ärende förhandla, må fullmäktige med Konungens ombud överlägga, men är det fullmäktige förbjudet att i ombudets närvaro fatta beslut.»

När därtill enligt 72 § R. F. Konungen förordnar en ledamot av fullmäktige i riksbanken, tillika ordförande, samt en suppleant, kan det förefalla, som om förutsättningar borde förefinnas för nödig samverkan mellan Kungl. Maj:t och ledningen för riksbanken.

Emellertid synes erfarenheten visa, att denna samverkan fungerar på ett ganska otillfredsställande sätt, vilket särskilt framträtt under de senaste månadernas krisläge på penningmarknaden. Det har visserligen uppgivits, att fullmäktige icke saknat kontakt med statsrådet och chefen för finansdepartementet, men då denne å sin sida meddelat, att han endast i efterhand erhållit underrättelse om innehållet i de av fullmäktige fattade besluten, måste man säga sig, att samarbetet mellan Kungl. Maj:t och riksbanksledningen varit bristfälligt. Då penningpolitiken ej minst under nuvarande förhållanden är synnerligen nära förbunden med den allmänna politiken på olika områden, är detta ett i längden ohållbart tillstånd. Denna allmänna politik, för vilken regeringen närmast är ansvarig, påverkar givetvis i hög grad förutsättningarna för penningpolitiken, liksom den sistnämnda i vissa fall kan leda till sådana resultat, att åtgärder av allmänpolitisk natur rentav framtvingas, varvid regeringen lätt kan försättas i ett tvångsläge utan att på förhand i tillbörlig utsträckning ha varit i tillfälle att övervaka eller påverka de inledande stegen. Man torde som exempel på olägenheterna härav endast behöva nämna Kungl. Maj:ts den 27 september 1931 på framställning av fullmäktige i riksbanken fattade beslut om befrielse under viss tid för riksbanken från sedelinlösningsskyldigheten och ett straxt förut från regeringen härrörande uttalande, som även uppmärksammades i utlandet och på grund av de efterföljande händelserna torde haft mindre gynnsamma verkningar för vårt land.

I samband med beslutet om guldmyntfotens suspension den 27 september förra året gjordes av finansministern ett offentligt uttalande, enligt vilket normen för den närmaste tidens penningpolitik borde vara oförändrad in-

hemsk prisnivå, och i statsverkspropositionen yttrar finansministern härom bland annat följande:

»De gångna månadernas utveckling har givit stöd åt uppfattningen, att fluktuationerna i kronans värde på den inhemska marknaden, i första hand dess köpkraft i konsumenternas händer, skola kunna hållas inom trånga gränser. Att i anslutning till det mål, som i september uppställdes, söka vidmakthålla nämnda köpkraft, synes mig allttjämt böra utgöra en riktlinje för våra strävanden.»

Så vitt man kan döma av formuleringen, måste detta uttalande uppfattas som ett penningpolitiskt program. Ett dylikt torde även ha varit erforderligt för budgetberäkningen. Har emellertid nämnda program uppgjorts utan samråd med fullmäktige i riksbanken — och fullmäktige endast anse sig böra i efterhand meddela regeringen sina beslut — kan värdet av detsamma starkt ifrågasättas. Om å andra sidan den samverkan mellan fullmäktige i riksbanken och regeringen, som synes oundgängligen nödvändig, verkligen har förekommit, bär regeringen, formellt sett, dock icke något ansvar för den förda penningpolitiken, vilket från konstitutionell synpunkt framstår såsom en tämligen oformlig anordning.

Lämpligaste sättet att åstadkomma erforderlig klarhet och reda på detta viktiga område synes vara att i nödig omfattning utbygga bestämmelserna i 31 § av lagen för Sveriges riksbank, varvid de grundläggande normerna torde böra inskrivas i regeringsformens 72 §. Enligt vår mening skulle det angelägnaste vara, att rätt stadgades för såväl Kungl. Maj:t som för fullmäktige i riksbanken att ovillkorligen påyrka och erhålla i denna paragraf avsedd överläggning samt jämväl skyldighet för fullmäktige i riksbanken att på behörigt sätt hålla regeringen å jour med sina åtgärder.

Under åberopande av det anförda hemställles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla om förslag till sådan ändring av § 72 R. F., att
garanti vinnes för nödigt samarbete mellan Kungl. Maj:t
och fullmäktige i riksbanken i enlighet med vad ovan
anförts, dock utan att riksbankens ställning såsom ett
riksdagens verk därigenom rubbas.

Stockholm den 20 februari 1932.

Janne Nilsson
i Hörby.